

Nr 157

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag angående organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I propositionen nr 174 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för den 15 september 1961, föreslagit riksdagen att *dels* godkänna de av föredragande statsrådet i nämnda statsrådsprotokoll förordade riktlinjerna för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder, *dels* besluta att fr. o. m. den 1 januari 1962 inrätta ett statligt centralt administrationsorgan, benämnt Nämnden för internationellt bistånd, med uppgift att handlägga de frågor berörande det svenska tekniska biståndet till underutvecklade länder, som av Kungl. Maj:t överlämnas till detsamma, *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att upprätta personalförteckning för det nya organet i enlighet med vad statsrådet i samma statsrådsprotokoll förordat, *dels* godkänna av statsrådet förordad avlöningsstat för det nya organet, att tillämpas under tiden den 1 januari—den 30 juni 1962, *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att disponera till det nya organets avlöningskostnader förslagsvis 554 000 kronor och till det nya organets omkostnader förslagsvis 185 000 kronor ur det under tredje huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till internationell hjälpverksamhet, *dels* ock bemyndiga Kungl. Maj:t att i övrigt vidta erforderliga åtgärder för de nämnda förslagens genomförande.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Per-Olof Hanson* (I: 692) och den andra inom andra kammaren av herr *Ståhl* (II: 829), i vilka hemställts att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 174 angående organisation för handläggning av den svenska utvecklingshjälpen måtte beakta vad som i motionerna anförts,

dels en inom andra kammaren av fru *Sjövall m. fl.* väckt motion (II: 826), vari hemställts, att riksdagen vid behandling av propositionen nr 174 angående organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder måtte hemställa till Kungl. Maj:t att beakta vad i motionen anförts,

dels en inom andra kammaren av herrar *Kellgren* och *Lindkvist* väckt motion (II: 827), vari hemställts, att riksdagen måtte

I. godkänna de av föredragande statsrådet förordade riktlinjerna för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder;

II. besluta att fr. o. m. den 1 januari 1962 inrätta ett statligt centralt administrationsorgan, benämnt Nämnden för internationellt bistånd, med uppgift att handlägga de frågor berörande det svenska tekniska biståndet till underutvecklade länder, som av Kungl. Maj:t överlämnas till detsamma;

III. bemyndiga Kungl. Maj:t att upprätta personalförteckning för det nya organet i enlighet med propositionen med den kompletteringen att personalorganisationen förstärkes med dels tre sekreterartjänster i högst Ae 23, dels tre kontoristtjänster i Ae 9;

IV. godkänna följande avlöningsstat för det nya organet att tillämpas under tiden den 1 januari—den 30 juni 1962:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	21 650
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	16 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	365 000
4. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i> ..	100 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	115 700
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 430

Summa kronor 626 280

V. bemyndiga Kungl. Maj:t att disponera till det nya organets avlöningskostnader förslagsvis 626 280 kronor och till det nya organets omkostnader förslagsvis 200 000 kronor ur det under tredje huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till internationell hjälpverksamhet.

VI. bemyndiga Kungl. Maj:t att i övrigt vidta erforderliga åtgärder för de nämnda förslagens genomförande,

dels en inom andra kammaren av herrar *Larsson* i Hedenäset och *Larsson* i Norderön väckt motion (II: 828), vari hemställts, att riksdagen vid sin behandling av propositionen nr 174 måtte

I. a) godkänna att styrelsen inom Nämnden för internationellt bistånd må utgöras av 14 ledamöter, varav 4 må vara företrädare för organisationer som bedriver biståndsverksamhet i utvecklingsländerna,

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att förslag på grundval av administrationsutredningens betänkande snarast måtte föreläggas riksdagen dels rörande för Nämnden för internationellt bistånd erforderliga regler för statsbidrag till av missionen och andra organisationer bedriven biståndsverksamhet, dels rörande tjänsteårsberäkning vid tjänstledighet från svensk statlig befattning, beskattning av lön uppburen i utlandet, anlåtande av svenska skolor m. m., evad gäller specialist verksam inom nämnda biståndsverksamhet, samt

II. beakta vad i motionen i övrigt anförts,

dels ock en inom andra kammaren av herr Zetterberg *m. fl.* väckt motion (II: 830), vari hemställt, att missionens erfarenhet av utvecklingshjälpen tillföres Nämnden för internationellt bistånd antingen så, att missionen genom Svenska missionsrådet representeras av en medlem med personlig suppleant i styrelsen, eller så, att Svenska missionsrådet får föreslå som medlemmar i styrelsen två personer, en som medlem och en som suppleant, med personligt kunnande och erfarenhet av utvecklingshjälpen sådan den förmedlas av missionen.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 829, II: 826, II: 827, II: 828 och II: 830.

Utskottet. Den nuvarande administrativa apparaten för internationella tekniska biståndsärenden är splittrad på ett stort antal myndigheter och institutioner. Därjämte ha de personella resurserna för dessa arbetsuppgifter icke varit tillräckliga för att administrera en svällande hjälpvolym. Det kan nämnas, att statsanslaget för innevarande budgetår med avseende å de bilateral insatserna för det tekniska biståndet i det närmaste fyrdubblats jämfört med budgetåret närmast innan. Härtill kommer, att även den multilaterala tekniska biståndsverksamheten ställt ökade krav på administrationen i Sverige. I sitt utlåtande nr 128 till innevarande års riksdag förutsatte statsutskottet en väsentligt ytterligare utökning av Sveriges bistånd till de underutvecklade länderna men att den måste ske i takt med förstärkningen av de personella resurserna och den administrativa kapaciteten på området. I sammanhanget tog utskottet fasta på den i årets tredje huvudtitel aviserade omläggningen av administrationen av svenskt tekniskt bistånd, varvid förutsattes att ett nytt centralt organ för ändamålet skulle kunna börja sin verksamhet i början av år 1962.

I sådant syfte har Kungl. Maj:t i den föreliggande propositionen framlagt förslag, som bygger på två av administrationsutredningen för bistånd till utvecklingsländerna framlagda betänkan. Med nu förutsedda nya och ökade arbetsuppgifter finner utskottet det nödvändigt med en organisatorisk koncentration och samtidigt en förstärkning av de personella resurserna för planeringen och verkställandet av en enhetlig och målmedveten svensk insats på detta område. Under hänvisning härtill och till sitt förenämnda uttalande i ämnet tillstyrker utskottet, att ett nytt centralt organ för hjälpen till de underutvecklade länderna inrättas.

Mot den för det nya organet föreslagna benämningen »Nämnden för internationellt bistånd» har utskottet icke något att erinra.

Den organisatoriska uppbyggnaden av den nya nämnden, omfattande en styrelse, ett sekretariat — under ledning av en generalsekreterare — samt ett råd har tillstyrkts av remissmyndigheterna. Utskottet har ej heller i denna del något att invända.

I motionen II: 826 har framhållits önskvärdheten av att riksdagen tar ställning till den nya nämndens kompetensområde och avgränsningen av detsamma i syfte att åstadkomma klarare riktlinjer än som skett i propo-

sitionen om vilket kunnande och vilka erfarenheter, som styrelseledamöterna böra företräda.

Vad beträffar den nya nämndens allmänna befogenheter delar utskottet den uppfattningen, att riktlinjerna för en enhetlig svensk biståndspolitik liksom hittills böra angivas av statsmakterna och icke — såsom administrationsutredningen föreslagit — den nya nämndens styrelse. Således böra biståndets omfång, inriktning samt avvägningen mellan multilateral och bilateral hjälp fastställas av statsmakterna. Styrelsens funktion bör därför, såsom statsrådet föreslagit, begränsas till områden, där det gäller att utarbeta förslag och långtidsplaner, på vilka politiska beslut kunna grundas, ävensom att handlägga den löpande administrationen av den till nämnden anförtrödda biståndsverksamheten. Det synes utskottet värdefullt, att inom ramen för detta arbetsomfång den nya nämnden får en stark och självständig ställning.

Utskottet förutsätter, att inom nämndens kompetens även faller det humanitära och kommersiella bistånd, som har anknytning till teknisk biståndsverksamhet. Detta innebär, att nämnden bör i huvudsak övertaga eller svara för de uppgifter beträffande svenskt tekniskt bistånd, som hittills åvilat Svenska institutet och Centralkommittén för svenskt tekniskt bistånd. Härefter ligger en målsättning för och en avgränsning av den nya nämndens kompetensområde. Att utöver vad här sagts alltför hårt binda den nya nämnden i fråga om befogenheter eller direktiv för verksamheten synes utskottet icke lämpligt, då den snabbt och smidigt måste kunna avpassas efter behov och förutsättningar på det internationella hjälparbetets plan.

Det kommersiella biståndet i egentlig mening handlägges för närvarande inom exportkreditnämnden och handelsdepartementet, medan det finansiella biståndet faller på riksbanken och finansdepartementet. Utskottet vill för sin del understryka nödvändigheten av att den erforderliga samordningen mellan de olika biståndsområdena kommer till stånd genom ett samrådsförfarande mellan berörda myndigheter och departement.

De i förenämnda motion II: 826 anförda synpunkterna rörande nämndens kompetensområde få anses beaktade med vad utskottet nu anför.

Beträffande den nya nämndens styrelse har administrationsutredningen utgått från att den bör vara en arbetande styrelse, som representerar personligt kunnande om och erfarenhet av de underutvecklade ländernas och utvecklingshjälpens problem. Enligt propositionen bör styrelsen utgöras av förslagsvis tio personer med suppleanter, av vilka hälften bör komma från den statliga sektorn och hälften från den privata. Dessa senare skola representera den typ av sakkunskap, som man bör finna inom missionen, näringslivet, kooperationen, de fackliga organisationerna och de humanitära hjälporganen.

Utskottet finner betydelsefullt, att i styrelsen finnes en allsidig sakkunskapsrepresentation och instämmer med statsrådet beträffande den typ av sakkunskap, som föreslås skola vara företrädd inom styrelsen. Utskottet avsluter sig härvid till tanken, att styrelseledamöterna böra företräda person-

ligt kunnande om och erfarenhet av utlandshjälpens problem. Det primära bör alltså vara vederbörandes personliga kvalifikationer och icke organisationstillhörighet.

Med anledning av vad i förenämnda motion II: 826 anförts vill utskottet även framhålla betydelsen av näringslivets insatser bl. a. såsom en av huvudkällorna för rekrytering av experter och placering av stipendiater. Att näringslivets intressen därför skola vara väl representerade i den nya nämndens styrelse finner utskottet självfallet.

I remissyttrandena ha delade meningar uttalats i fråga om styrelsens storlek och sammansättning, sättet att utse styrelseledamöter samt generalsekreterarens ställning.

Beträffande antalet styrelseledamöter ha i remissyttrandena uttalats önskemål om såväl höjning som minskning. I motionen II: 828 yrkas, att styrelsen skall utgöras av 14 ledamöter, av vilka 4 må vara företrädare för organisationer, som bedriva biståndsverksamhet i utvecklingsländerna. Med hänsyn till effektiviteten i arbetet måste det vara en fördel, att styrelsen icke göres alltför stor och tungrodd. Utskottet, som anser tillräcklig anledning icke föreligga att härvidlag frångå statsrådets förslag, vill dock uttala, att det bör vara Kungl. Maj:t obetaget att något utöka antalet styrelseledamöter, där så kan befinnas lämpligt och önskvärt.

Det synes jämväl enligt utskottets mening böra ankomma på Kungl. Maj:t att tillsätta styrelseledamöterna. Att, såsom i motionen II: 830 härvid yrkats, binda Kungl. Maj:t till en partsrepresentation, i detta fall Svenska missionsrådet, anser utskottet på skäl, som i det föregående anförts, icke böra ifrågakomma, ej minst med hänsyn till de konsekvenser detta kan få då det gäller representationsurvalet beträffande övriga styrelseledamöter. Motionsyrkandet avstyrkes alltså. Utskottet är däremot helt ense med vad i samma motion anförts rörande betydelsen av den utvecklingshjälp, som förmedlas av missionen, och har i det föregående utgått från att missionen blir företrädd i styrelsen för den nya nämnden.

Utskottet delar statsrådets uppfattning, som även kommit till uttryck i motionerna I: 692 och II: 829, om angelägenheten av att den direktkontakt med riksdagen, som nu finnes med avseende å Centralkommittén, bibehålles då det gäller sammansättningen av den nya styrelsen.

Utskottet tillstyrker inrättandet av en befattning som generalsekreterare. Med hänsyn till de stora krav i fråga om kunnande, omdöme och erfarenhet — ej minst på det internationella området — som enligt såväl administrationsutredningen som statsrådet måste ställas på generalsekreteraren, vill utskottet icke framställa någon erinran mot att denna befattning inplaceras i lönegraden Bp 6.

Utskottet ansluter sig till statsrådets mening, att generalsekreteraren och styrelsens ordförande böra vara skilda personer.

I fråga om sekretariatets storlek har statsrådet ansett nödvändigt att i förhållande till administrationsutredningens förslag förstärka detsamma. Utredningen hade tänkt sig sekretariatet uppdelat i en planerings- och budge-

teringssektion, en expertrekryteringssektion och en stipendiatsektion, vartill skulle komma en pressombudsman. Förstnämnda sektion skulle utgöra ett centralt informations-, planerings- och utredningsorgan. Det kamerala rutinarbetet skulle åvila svenska institutet. Utskottet delar den uppfattning, som uttalats av såväl statsrådet som ett stort antal remissmyndigheter, att fältprojektens och den övriga biståndsverksamhetens ekonomi bör hållas samman inom det nya administrationsorganet, lämpligen direkt under nämndens chef.

Enligt administrationsutredningens förslag skulle, såsom nämnts, informationsverksamheten sammankopplas med budget- och planeringsfrågorna. För att sprida kännedom i Sverige om de svenska insatserna och skapa good-will för verksamheten ävensom utge publikationer m. m. skulle finnas en pressombudsman. Statsrådet, som föreslagit att informationsverksamheten skall förläggas till en särskild byrå, har även understrukit vikten av att byrån biträder folkrörelser och organisationer i deras bildningsverksamhet samt bl. a. föreslagit, att de på nämnden ankommande sekretariatsuppgifterna för rådet böra handläggas inom denna byrå.

Det har bl. a. i de förenämnda motionerna I: 692 och II: 829 ifrågasatts, huruvida icke den rena informationsverksamheten dvs. uppgiften att sprida kännedom om den svenska biståndsverksamheten borde sammanföras till en avdelning under en pressombudsman, medan flera av de uppgifter utöver det rena informationsarbetet, som enligt propositionen skola åvila informationsavdelningen, böra spridas på de övriga byråerna.

Utskottet anser, att en kraftig upprustning av informations- och dokumentationstjänsten är betydelsefull för en effektivt arbetande planerings- och budgeteringsbyrå. Ökade anspråk på informationservice torde med växande verksamhet vara att förvänta från allmänhetens sida, från organisationer, riksdag m. fl. En spridning av vissa uppgifter utöver det rena informationsarbetet till övriga byråer, såsom i sistnämnda båda motioner yrkats, kan emellertid knappast vara rationell. Med hänsyn jämväl till arten och omfattningen av dessa byråers arbetsuppgifter torde en sådan åtgärd ej heller vara lämplig eller ens möjlig.

Utskottet finner sig i likhet med statsrådet kunna ansluta sig till målsättningen för en informationsverksamhet med den bredd, som administrationsutredningen skisserat och som i remissyttrandena ytterligare understrukits. Jämväl enligt utskottets mening bör för ändamålet inrättas en särskild informationsbyrå. Med hänsyn till arten av de informationsuppgifter, om vilka här kan bli fråga, måste på byråchefen kunna ställas krav på sådana kvalifikationer, som svara häremot. Denne bör bl. a. vara väl förtrogen med såväl informationsverksamhet som förhållandena inom folkrörelserna och bildningsverksamheten och därjämte äga administrativ erfarenhet.

Förslaget att sammanföra planerings- och budgeteringsfrågorna synes utskottet ha fog för sig, och utskottet tillstyrker därför, att en särskild byrå inrättas för ändamålet. Såsom statsrådet framhållit bör denna byrå bli den för fältprojekten närmast ansvariga och samtidigt vara den avdelning inom

den nya nämnden, som jämte generalsekreteraren kommer att inför utlandet och mottagarländerna svara för att den svenska hjälpen får en rationell utformning och att den fungerar smidigt.

Utskottet vill erinra om att Svenska institutet för närvarande ombesörjer rekryteringen av experter till FN och de flesta av dess fackorgan, främst UNESCO och ILO, samt för det amerikanska tredje-land-programmet, under det att Centralkommittén handhar dylik rekrytering för Sveriges egna fältprojekt.

Frågan om en effektiv expertrekrytering och stipendiatmottagning är enligt utskottet av väsentlig betydelse för den svenska biståndsverksamhetens praktiska genomförande.

Administrationsutredningens av statsrådet biträdda uppfattning, att i huvudsak allt arbete med expertrekrytering koncentreras till en särskild byrå inom det nya organet har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser. Utskottet anser i likhet med statsrådet, att det föreligger ett starkt behov av en samlad överblick av de personella resurser inom Sverige, vilka kunna anlitas för att möta den efterfrågan på experthjälp som med all sannolikhet kommer att växa i takt med ökade svenska anslag till de internationella biståndsprogrammen och med de svenska direktinsatserna i underutvecklade länder. Utskottet anser därför starka skäl tala för att den föreslagna expertrekryteringsbyrån inrättas.

I fråga om stipendiatverksamheten föreslås, att alla stipendiaterna från utländer med svenska stipendier eller stipendier från FN och — med vissa undantag — dess fackorgan liksom de amerikanska s. k. tredje-land-stipendierna, vilka uppgifter nu åvila Centralkommittén respektive Svenska institutet, skola omhändertagas av det nya organet. Däremot skall enligt förslaget Svenska institutet även i fortsättningen ombesörja omhändertagandet av stipendiaterna, som komma till Sverige på i regel reciproka kulturella stipendier, vartill medel anvisas under åttonde huvudtiteln. Antalet dylika stipendiaterna uppgår för närvarande till ca 50 personer om året. Bl. a. Svenska institutet har ställt sig kritiskt till en uppdelning av stipendierna på stipendiäkällan och ansett, att hela denna verksamhet bör överföras på institutet. I de förenämnda motionerna I: 692 och II: 829 yrkas däremot, att det nya organet skall ombesörja även sistnämnda slag av stipendiatverksamhet.

Utskottet anser starka skäl tala för en centralisering i princip av stipendiatverksamheten och att denna förlägges till en stipendiatbyrå i den föreslagna nämnden. Det stora flertalet remissinstanser har även förordat en dylik koncentration. Utskottet tillstyrker detta förslag. Beträffande befattningen med det kulturella stipendiatutbytesprogrammet vill emellertid utskottet framhålla, att denna stipendiatverksamhet i hög grad sammanhänger med Svenska institutets övriga verksamhet och därför icke bör brytas ut från institutet. Därtill kommer, att de urvalskriterier, som användas för dessa stipendier, äro tämligen väsensskilda från dem, som gälla för de tekniska biståndsstipendierna under tredje huvudtiteln. Den uppdelning, som föreslås mellan nämnden och institutet i fråga om stipendiatfrågornas hand-

läggning, grundar sig således på stipendiernas syften och icke på stipendiaternas nationella ursprung. Utskottet ansluter sig därför till statsrådets förslag, att omhänderhavandet av det kulturella stipendiatprogrammet bör kvarligga hos Svenska institutet. Motionsyrkandet i denna del avstyrkes alltså.

Då det nya organet skall ha fortlöpande kontakt med ett stort antal myndigheter, vetenskapliga och utbildningsinstitutioner, fackliga och ideella organisationer m. fl., förutsättes inrättandet av ett råd, som bl. a. skall ersätta den nuvarande Centralkommittén. I rådet avses skola ingå representanter för alla de organisationer, som för närvarande ingå i Centralkommittén, varjämte Kungl. Maj:t kan utse ytterligare medlemmar, t. ex. ledamöter i UNESCO-rådet, FAO-kommittén o. d. Det har därvid förutsatts, att rådet uppdelas på mindre arbetsgrupper eller delegationer med speciella arbetsuppgifter.

Mot inrättandet av ett råd med föreslagen sammansättning och omfattning synes utskottet icke vara något att erinra. Utskottet vill understryka statsrådets uttalande, att rådets värde står och faller med möjligheterna att aktivisera dess medlemmar i arbetande mindre grupper. Rådet bör därför väljas så, att dess medlemmar representera värdefull sakkunskap på olika fält och ha möjlighet att personligen satsa tid och intresse på anförtrodda specialuppgifter, ävensom att arbetsgrupperna organiseras och utnyttjas synnerligen väl. Utskottet anser riktigt, att rådet och dess arbetsgrupper uteslutande böra ha rådgivande befogenheter. Utskottet förutsätter, att, såsom yrkats i de förenämnda båda motionerna I: 692 och II: 829, det rådgivande organet får en parlamentarisk förankring.

Utskottet delar den uppfattning, som kommit till uttryck i de förenämnda motionerna I: 692 och II: 829, att den nya nämnden håller fortlöpande kontakt med de fria organisationerna, exempelvis genom att stipendiater från skilda delar av världen, som besöka Sverige, i nämnden regelbundet få tillfälle att sammanträffa med representanter för dessa organisationer. I likhet med vad som i motionerna sagts är det jämväl enligt utskottets mening angeläget, att sådana kontakter upprätthållas med de demokratiska partier-
na liksom med de till dem anslutna ungdomsförbunden.

Beträffande sekretariatets omfattning kan utskottet i princip ansluta sig till statsrådets uttalande, att den nya nämnden redan från början ges en kärna av fast personal med ordinarie eller extra ordinarie anställning för den verksamhet, som redan är beslutad eller projekterad på summan av rikstatsanslag och insamlingsmedel. Den administrativa apparaten bör, såsom också föreslagits, uppbyggas successivt, allteftersom verksamheten så kräver. Utskottet finner också angeläget att i detta sammanhang framhålla, att, såsom i de nämnda motionerna I: 692 och II: 829 understrukits, erfarenheterna av denna organisation av delvis försöksnatur böra noga studeras i syfte att åstadkomma en smidig och effektiv anpassning för de uppgifter, som komma att åläggas nämnden. Härvid kan det möjligen komma att visa sig behövt att vidtaga vissa förändringar i personalens sammansättning inom

de olika byråerna. Att redan nu utöka sekretariatet med ytterligare tjänster, såsom yrkats i motionen II: 827, kan utskottet emellertid icke tillstyrka.

Såsom i förenämnda motion II: 828 framhållits har administrationsutredningens förslag rörande tjänsteårsberäkning, beskattning m. m. icke berörts i den föreliggande propositionen. Utskottet vill erinra om att dessa frågor i stor utsträckning ligga inom Kungl. Maj:ts befogenhetsområde och att de, enligt vad utskottet inhämtat, för närvarande äro föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Motionen i denna del torde alltså icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Det i sistnämnda motion berörda spørsmålet om reglerna för statsbidrag till av missionen och andra organisationer bedriven biståndsverksamhet anser även utskottet vara av väsentlig betydelse. Denna fråga, som emellertid icke bör sammankopplas med det nu föreliggande förslaget om organisationen för och handläggning av frågor om tekniskt bistånd till utvecklingsländerna, sammanhänger med den framtida svenska biståndspolitikens inriktning och utformning, vilken för närvarande prövas av den under innevarande år tillsatta beredningen för internationella biståndsfrågor (U-beredningen). Till denna fråga får riksdagen framdeles tillfälle att taga ställning. Motionen torde alltså jämväl i denna del icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

I de förenämnda motionerna I: 692 och II: 829 föreslås, att den nya nämndens kontorslokaler icke skola inrymmas i det s. k. Sverigehuset, som avses skola byggas invid Kungsträdgården i Stockholm. Kungl. Maj:t har, enligt vad utskottet inhämtat, i maj 1961 givit byggnadsstyrelsen projekteringsuppdrag för denna byggnad. Riksdagen torde således i annat sammanhang framdeles få tillfälle att pröva denna fråga, vilken alltså icke nu är aktuell. Någon åtgärd i anledning av motionerna i här berörd del torde därför icke vara påkallad.

Utskottet tillstyrker, att den nya nämnden träder i verksamhet den 1 januari 1962.

Mot de föreslagna kostnaderna för nämndens verksamhet under andra hälften av innevarande budgetår har utskottet vid sin granskning av förslaget i denna del icke funnit något vara att erinra liksom ej heller mot att ifrågavarande kostnader bestridas ur det under tredje huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till internationell hjälpverksamhet.

Kungl. Maj:ts förslag i de delar, om vilka utskottet icke särskilt uttalat sig, ha icke givit anledning till särskilt uttalande.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

A. att riksdagen må

I. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, i anledning av motionerna I: 692 och II: 829 samt II: 826 ävensom med avslag å motionerna II: 828, såvitt nu är i fråga, och II: 830, godkänna de av föredragande statsrådet i statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för den 15 september 1961 och av utskottet förordade riktlinjerna för hand-

läggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder;

II. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag besluta att fr. o. m. den 1 januari 1962 inrätta ett statligt centralt administrationsorgan, benämnt Nämnden för internationellt bistånd, med uppgift att handlägga de frågor berörande det svenska tekniska biståndet till underutvecklade länder, som av Kungl. Maj:t överlämnas till detsamma;

III. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 827,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att upprätta personalförteckning för det nya organet i enlighet med vad statsrådet i nämnda statsrådsprotokoll förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för det nya organet, att tillämpas under tiden 1 januari—den 30 juni 1962:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	21 650
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	16 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	310 000
4. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	100 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	99 500
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	6 350
Summa kronor 554 000	

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att disponera till det nya organets avlöningskostnader förslagsvis 554 000 kronor och till det nya organets omkostnader förslagsvis 185 000 kronor ur det under tredje huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till internationell hjälpverksamhet;

IV. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag bemyndiga Kungl. Maj:t att i övrigt vidta erforderliga åtgärder för de nämnda förslagens genomförande;

B. att motionen II: 828, i vad den icke behandlats under A., icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 14 november 1961

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Einar Persson, Ivar Johansson, Birger Andersson, fröken Andersson, herrar Axel Johannes Andersson, Thun, Fritz Persson, Ragnar Bergh, Söderberg, Nils Theodor Larsson, Bertil Petersson, Edström och Lundström; samt

från andra kammaren: herrar Staxäng, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Malmborg, Karlsson i Olofström, Svensson i Stenkyrka, Blidfors, Ståhl, Nilsson i Göingegården, Andreasson, Eliasson i Sundborn, fru Lewén-Eliasson, herrar Kellgren, Eskel och Nelander.

Reservationer

1) av fröken Andersson, herrar Ragnar Bergh, Staxäng och Nilsson i Göingegården, vilka ansett att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 9, som börjar med »Mot de» och slutar med »internationell hjälpverksamhet», bort ha följande lydelse:

»Utskottet föreslår, att informationsbyråns personalsammansättning bestämmas till en pressombudsman i byråchefes ställning, en biträdande pressombudsman i lönegraden Ae 23, 2 kontorister i lönegraden Ae 9 samt i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag en telefonist i lönegraden Af 1—Ae 5. Mot den av Kungl. Maj:t föreslagna personaluppsättningen i övrigt har utskottet icke något att erinra. Beträffande de föreslagna kostnaderna för nämndens verksamhet under andra hälften av innevarande budgetår torde desamma i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag böra ändras i enlighet med av utskottet förordad avlöningsstat. Avlöningskostnaderna torde till följd härav böra upptagas till förslagsvis 526 900 kronor och omkostnaderna i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag till förslagsvis 185 000 kronor»

dels ock utskottets hemställan under III. bort ha följande lydelse:

»III. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 827,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att upprätta personalförteckning för det nya organet i enlighet med vad statsrådet i nämnda statsrådsprotokoll och utskottet förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för det nya organet, att tillämpas under tiden 1 januari—30 juni 1962:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	21 650
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	16 500
3. Avlöningar till övriga icke-ordinarie personal ..	288 900
4. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, förslagsvis	100 000

5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	93 500
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	6 350
	<hr/> Summa kronor 526 900

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att disponera till det nya organets avlöningskostnader förslagsvis 526 900 kronor och till det nya organets omkostnader förslagsvis 185 000 kronor ur det under tredje huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till internationell hjälpverksamhet;»

2) av herrar *Axel Johannes Andersson, Edström, Lundström, Malmborg, Ståhl och Nelander*, vilka ansett att den del av utskottets yttrande på s. 6, som börjar med »Utskottet anser» och slutar med »administrativ erfarenhet», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Utskottet anser, att en kraftig upprustning av informations- och dokumentationstjänsten beträffande u-ländernas situation och behov av aktivt stöd för sin fortsatta tekniska och kulturella uppbyggnad är av största betydelse. Såväl administrationsutredningen som statsrådet ha behjärtat dessa önskemål men föreslagit olika typer av organ för att tillgodose dem. Utskottet finner, att utredningen med förslaget om en mer fristående informationstjänst i anslutning till sekretariatet i stort sett funnit den riktiga konstruktionen av organet i fråga, men att den föreslagna personalen tillmätts för knappt med hänsyn till uppgifterna. Däremot innebär propositionen med förslaget om en särskild informationsbyrå, direkt underställd generalsekreteraren och nämndens styrelse, en för svensk förvaltning främmande konstruktion. Genom byråorganisationen blir det sannolikt oundvikligt, att löpande informationer komma att få karaktären av officiösa bulletiner, medan offentlighetsprincipen i svensk mening innebär offentlig insyn via pressen i förvaltningen utan vederbörande myndighets inblandning eller sanktion. En byråorganisationen sidoordnad informationstjänst med service-uppgifter och av mera fristående karaktär skulle bättre motsvara våra traditioner på detta område. I stället för den föreslagna informationsbyrån bör alltså inrättas en sidoordnad informationstjänst under ledning av en effektiv och internationellt orienterad pressombudsman med en löneställning motsvarande byråchef.

Enligt propositionen skall informationsbyrån i den nya nämnden jämväl ha till uppgift att bistå intresserade studieorganisationer och andra folkrörelser med informativt material rörande denna viktiga mellanfolkliga verksamhet. Den roll och ställning, som i detta avseende tillämnats nämnden, är oklar. Även i förhållande till de fria folkbildningsorganisationerna synes emellertid nödvändigt, att det material som utgår icke får karaktären av officiell, statssanktionerad upplysning utan av informationer, fritt lämnade under personligt ansvar. Även ur synpunkten av denna uppgift för det nya organet synes sålunda organisationen med en fristående informations-

tjänst ligga i linje med svensk tradition och praktiskt vara att föredraga framför en i nämnden inordnad officiell informationsbyrå med byråchef som chef.

Beträffande personal- och lönestat för informationstjänsten torde den successiva utbyggnad vara att rekommendera, som utskottet förordat för den nya nämnden i övrigt.»

3) av herr *Gustafsson* i Stockholm

4) av herr *Ståhl*

5) av herr *Kellgren*

6) av herr *Nelander*.